

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

תורת מנחם

ספר המאמרים

ראה

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

חפ ח

יוצא לאור על ידי מעדכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

מאה וארבע שנה לחולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד. ש"פ ראה, מבה"ח אלול, ה'תשט"ז*

(הנחה בלתי מוגה)

ושמתי כדכד שמשתיך¹, ואמרו² ל³ חד אמר שהם וחד אמר ישפה אמר הקב"ה להוי כדין וכדין. הנה פסוק זה הוא אחד היעודים שיהיו בהגאולה העתידה לבוא ע"י משיח צדקנו במהרה בימינו. ויש בזה ב' אופנים, שהם וישפה, ואמר הקב"ה להוי כדין וכדין. ולהבין ב' אופנים אלו ברוחניות, היינו בהגילוי אלקות שיהי' לע"ל, יובן זה מזה שב' אבנים אלו היו מ"ב האבנים טובות אשר בהחושן של כה"ג, למספר שבטי בני, שהם כנגד יוסף וישפה כנגד בנימין. והנה, יוסף ובנימין הם צדיק עליון וצדיק תחתון, דבחי' יוסף הוא המשכת אלקות מלמעלה למטה, יוסף הוא המשביר ברי⁴, שממשיך אלקות מלמעלמ"ט, והיינו דגם כאשר העולם לא נזדכך עדיין עד כדי כך שיוכל לקבל בתוכו גילוי אור נעלה, מ"מ נמשך אור בדרך מלמעלמ"ט. ובחי' בנימין הוא זיכוך ועלי' מלמטלמ"ע, היינו שפועל בירור זיכוך עלי' והתקשרות בנש"י וחלקם בעולם, ובמילא גם בכללות הבריאה, שיוכלו לקבל את האור. וע"ד משל כמו שמוח הבע"ח אינו כלי לשכל ומוח האדם הוא כלי לשכל, לפי שהוא מזוכך יותר, הנה עבודתו של בנימין הוא העלאה מלמטלמ"ע שפועל זיכוך במוח ושכל האדם עד שיהי' כלי לאור אלקי נעלה. והנה, בב' אופנים אלו יש בכל אחד מהם מעלה מיוחדת. המעלה בעבודתו של בנימין, שהו"ע ישפה, שהמטה מתייחד יותר עם האור אלקי, דלהיות אשר ההמשכה היא מצד הזיכוך שנעשה כלי להאור, במילא הרי הוא ביחוד גמור עם האור. והמעלה בעבודתו של יוסף, שהו"ע שהם, שנמשך אור נעלה ביותר שאינו כפי אופן התחתון כי אם כפי שהוא מצד העליון. ועל זה אמר הקב"ה להוי כדין וכדין, אשר לע"ל יהיו ב' המעלות. וכמבואר כל הנ"ל באריכות בלקו"ת בהדרושים ושמתי כדכד⁵. והנה, ידוע שכל הגילויים שיהיו לעתיד תלויים במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות⁶, ומאחר שלעתיד יהיו האופנים דמלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, בהכרח לומר שגם בהעבודה בזמן משך הגלות ישנם ג"כ אופנים אלו. וצריך להבין מהו"ע ב' אופנים אלו דשהם וישפה בעבודה.

ולהבין זה צריך להקדים תחלה משנת"ל⁷ דוהי' עקב קאי על הזמן דעקבתא דמשיחא, דאז הנה תשמעון ודאי, לפי שהוא דור האחרון, ולא ירח ממנו

(* התחלת וסיום המאמר הוגהו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א. גוף המאמר הוא המשך להמאמר ד"ה והי' עקב תשמעון דש"פ עקב (לעיל ע' שכה ואילך).

(1) ישעי' נד, יב.

(2) ב"ב עה, א.

(3) ע"פ מקץ מב, ו.

(4) פרשתנו כד, ד ואילך. כו, ג ואילך.

(5) תניא ריש פל"ז.

(6) רד"ה והי' עקב (לעיל שם). וש"נ.

נדח, ולזאת הנה בדור זה תשמעון ודאי. וכללות העבודה הוא תשמעון ושמרתם ועשיתם, שהוא מחשבה דבור ומעשה, וכאשר המחדום"ע שלו יהיו מחדום"ע של נה"א לבדו, והוא מחדום"ע דתומ"צ, אזי הנה ושמר ה"א לך את הברית ואת החסד ואת השבועה, שיומשך המחדום"ע שמלמעלה אליו. דבכללות הוא שע"י עבודתו נעשה יחוד העובד עם הנעבד, יחוד נש"י עם הקב"ה, יחוד פב"פ, וע"י האהבה דבכל מאדך' ממשיך הגילויים שלמעלה מהשתלשלות. אמנם זה שע"י עבודתו ממשיך הגילוי שלמעלה, הוא רק מצד הכריתת ברית בלבד, שהרי לאו מכל אליו מדות איהו כלל, ובכדי שמעשה הנבראים יהי' תופס מקום, הוא רק מצד הברית.

(ב) **והנה** ענין הברית הוא התורה, כמ"ש⁸ את הברית אשר כרת עמנו בחורב⁹, ובילקוט¹⁰ ע"פ¹¹ אלה דברי הברית איתא¹² אין ברית אלא תורה, והיינו שהתורה הוא הברית המאחד נש"י עם הקב"ה, וכמ"ש¹³ אנכי עומד בין הוי' וביניכם, דאנכי מי שאנכי, דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ¹⁴, דבכללות הוא הכתר, הנה הוא מחבר ישראל וקוב"ה ע"י התורה. וביאור הענין הוא, ע"פ הידוע שבכל ממוצע המחבר שני דברים יש ב' בחי', בחי' א' השייכת להעליון, ובחי' ב' השייכת להתחתון, וע"י ב' הבחי' שבו נעשה ממוצע המחבר. וכמו"כ יובן גם בהתורה שהיא ממוצע המחבר נש"י וקוב"ה, שיש בהתורה בחי' השייכת לנבראים, ובחי' השייכת להקב"ה, ועי"ז היא מחברת נש"י וקוב"ה. דהנה, התורה נתלכשה בדברים גשמיים כו', ומצד זה היא שייכת לנבראים, ובכללות הו"ע גליא דתורה. ויש בחי' בהתורה כמו שהיא בענינים רוחניים, והוא בחי' סתים דתורה שמדברת בעניני אלקות, שלכן הוא סתים (לגבינו), שהרי התורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה. וע"י ב' בחי' אלו התורה היא ממוצע המחבר אוא"ס ב"ה ונש"י.

וביאור ב' בחי' אלו בהתורה בעומק יותר, הנה ידוע דמה שאורייתא מחכמה נפקת¹⁵ אין הכוונה על חכמה תתאה וחכמה עילאה בלבד, כי אם על חכמה סתימאה, דח"ס הוא הממוצע האמיתי. דהנה, כללות הכתר הוא ממוצע בין אוא"ס המאציל והנאצלים, והוא ע"י ב' הבחי' שבהכתר, בחי' תחתונה שבמאציל, ובחי' ראשונה שבאצילות, דע"י ב' בחי' אלו (בחי' תחתונה שבמאציל ושרש ומקור הנאצלים) נעשה הכתר ממוצע לחבר אוא"ס המאציל עם האצילות. אמנם ב' בחי' אלו כמו שהם בכתר, הרי הם ב' מדריגות מיוחדות, ואין זה אמיתית ענין הממוצע,

(7) ואתחנן ו, ה.

(8) שם ה, ב.

(9) עד כאן הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(10) פ' בא רמז קצה.

(11) תבוא כח, סט.

(12) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה והי' עקב תשמעון מאדמו"ר הצ"צ פ"ו ואילך שנדפס בקונטרס בפ"ע בשנה זו [תשט"ז], ולאח"ז באוה"ת עקב ע' תפו ואילך.

(13) ואתחנן ה, ה.

(14) ראה זהר ח"א קסז, ב. ח"ג יא, א. לקו"ת פינחס פ, ב. שם פרשתנו לא, ד.

(15) זח"ב פה, א. ועוד.

והממוצע האמיתי הוא בחי' חכמה סתימאה, לפי שבח"ס הנה ב' בחי' אלו (השייכות להמאציל והשייכות לאצי') אינם ב' מדריגות מיוחדות, אלא הם כאחד, ולכן הוא הממוצע האמיתי. ויובן זה עד"מ כמו שאנו רואים למטה בנפש האדם, דבכח החכמה יש ב' ענינים הפכיים, כח ההפשטה וההפלאה, וכח הירידה וההלבשה. ענין ההפלאה שבחכמה הוא מה שבכחו להפשיט את השכל מהציורים החומרים וגם מהציורים הגשמיים ואפילו מהציורים הרוחניים, והיינו שמפשיט את השכל מכל הציורים שבו, אורך רוחב ועומק, ונשאר רק הנקודה, שזוהי בחי' הנקודה שבחכמה. וענין הירידה וההלבשה דחכמה הוא שבכח החכמה להוריד את המושכל עד למטה מטה, כמו וידבר שלשת אלפים משל⁶ ולמטה יותר. והנה, ב' ענינים אלו שבחכמה אינם ב' ענינים נבדלים זה מזה, אלא הוא ענין אחד. דכח הירידה הוא מצד כח ההפלאה, דמה שבכחו להוריד את המושכל עד למטה מטה הוא לפי שתופס את עצם נקודת השכל המופשט מכל ציור, ומשום זה דוקא ביכלתו להוריד את השכל עד למטה מטה. ועד"ז יובן למעלה בבחי' ח"ס, דב' הבחי' שבח"ס, הבחי' השייכת להמאציל והבחי' השייכת להאצילות, אינם ב' ענינים נבדלים זמ"ז, אלא הו"ע אחד, ולכן הנה ח"ס הוא הממוצע האמיתי. וכמו"כ יובן בתורה, דב' הענינים שבתורה, מה שהיא חכמתו של הקב"ה, ומה שנתלכשה בדברים גשמיים, אינם ב' בחי' נבדלים זמ"ז, גליא דתורה וסתים דתורה, כי אם שאורייתא מחכמה (סתימאה) נפקת, ומצד בחי' העליונה שבתורה הנה משום זה דוקא ירדה למטה ונתלכשה בדברים גשמיים. ולכן נקראת התורה ברית, שהוא הממוצע האמיתי בין נש"י ואו"א"ס ב"ה.

והנה כמו"כ המצוות נקראים ברית, לפי שבהמצוות יש ג"כ ב' בחי', שהרי הם עצמן נעשים מדברים גשמיים, ובהם הוא המשכת רצון העליון, דרצון הוא למעלה מחכמה. וב' בחי' אלו בהמצוות אינם ב' ענינים נבדלים, אלא הו"ע אחד, שהרי המצוות המתלכשים בדברים גשמיים, הן הן עצמם הוא רצון העליון, שכן עלה ברצונו לקיים המצוות בגשמיות דוקא. ולפי שהוא רצה"ע שלמעלה גם מהחכמה, לכן הוא יורד למטה בדברים גשמיים דוקא. אמנם זה גופא שע"י תומ"צ יהי אפשר להיות היחוד דנש"י עם או"א"ס, דלכאורה, כיון שאו"א"ס לאו מכל אליון מדות איהו כלל, איך יהי תופס מקום מעשה התחתונים שיהי יחוד פב"פ, דמאחר שלא מכל אליון מדות איהו כלל, אי אפשר שיהי יחוד פב"פ, הן מצד או"א"ס והן מצד נש"י, הנה עז"נ אנכי עומד בין הוי' וביניכם להגיד לכם את דבר הוי', דאנכי מי שאנכי הוא בחי' הכתר שלמעלה משניהם, ובכח הכתר נעשה היחוד ע"י התורה.

וזהו והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה, דהנה, התרגום דמשפט הוא הלכתא¹⁷, שהו"ע הלכות התורה, והיינו דכיון שבפסוק זה מבאר היחוד דנש"י עם הקב"ה כנ"ל, לכן נאמר את המשפטים האלה, שהיחוד הוא ע"י הלכות התורה. ותשמעון היינו לשון אסיפה, כמו וישמע שאל כו"⁶, והענין הוא לקבץ

(16) מלכים"א ה, יב.

(17) וישב מ, יג.

ולאסוף כל פזורי ניצוצי נפשו האלקית שנתקשרה ברצונות זרות, ע"י ריבוי המחשבות ופיזור הנפש, דהגם דכתיב¹⁸ וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה דוקא, שצריך להיות העשי' בגשמיות, מ"מ, המחשבה אינה צריכה להיות שקועה בזה, וכמ"ש¹⁹ יגיע כפיך כי תאכל, שצריך להיות יגיע כפים בלבד, אבל לא יגיעת המוח והלב, ולכן צריך לקבץ את הניצוצות שנתפזרו בפיזור הנפש, וכמ"ש²⁰ אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך. וכשם שצריך לאסוף פזורי ניצוצי נפשו, כך צריך להיות האסיפה גם בהלכות התורה, דמצד הפיזור שנעשה בנפשו, נעשה אצלו העלם והסתרה גם בהתורה, שאינו יכול לברר ולפסוק הלכה לאמיתתה, ועז"נ תשמעון את המשפטים, אלו ההלכות, דתשמעון הוא אסיפה, שצריך להיות האסיפה בנפשו והאסיפה בהלכות התורה. וזהו ג"כ מ"ש²¹ ואספת דגנך ותירושך ויצהרך, דנש"י נקראים בשם דגנך ותירושך ויצהרך, והם ג' חלוקי דרגות בנש"י, כהנים לויים וישראלים. דגנך אלו ישראלים, דכמו שבגשמיות הרי הלחם הוא העיקר, דלחם לבב אנוש יסעד²², ושאר המאכלים הם רק תוספות על הלחם, כמו"כ גם בנש"י העיקר הוא ישראלים, דגם כהנים ולויים הם ישראלים, אלא שיש בהם תוספת מעלה דכהנים ולויים, ולכן ישראלים נקראים דגנך. תירושך אלו לויים, דעבודת הלויים הוא באמירת שירה, ואין אומרים שירה אלא על היין²³. ויצהרך אלו כהנים, שעבודתם היא בבחי' שמן, בחשאי וברעותא דלבא²⁴. וזהו ואספת דגנך ותירושך ויצהרך, שהו"ע אסיפת פזורי הניצוצים בכל הג' סוגים שבנש"י. גם פירוש ואספת דגנך תירושך ויצהרך הו"ע האסיפה שצריך להיות בהתורה, דהתורה נקראת ג"כ בשם דגנך תירושך ויצהרך, והם חילוקי המדרגות שיש בתורה. דגנך הוא גליא דתורה, תירושך הוא פנימיות התורה, רזין דאורייתא, ויצהרך הוא רזין דרזין, וכמו שמן שצף ע"ג היין²⁵, כמבואר באמרי בינה²⁶ באריכות. וזהו ואספת דגנך גו', שהו"ע האסיפה שצריך להיות בכל חלקי התורה. וזהו והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה, שכאשר יהי' האסיפה דפזורי ניצוצי נפשו והאסיפה בהתורה, ובכללות הוא העבודה דתשמעון ושמרתם ועשיתם שהם מחדומ"ע, עי"ז יומשך גם המחדומ"ע מלמעלמ"ט, שיהי' יחוד פב"פ דנש"י ואוא"ס ב"ה.

(ד) **אמנם** כל זה הוא בעבודה דמחדומ"ע כמו שהיא מצד רצון התחתון הנוולד מהשכל. אמנם בהעבודה כמו שהיא מצד רצון העליון, דהיינו העבודה דרעו"ד שלמעלה מטעם ודעת, דבכללות הוא האהבה דבכל מאדך שנאמרה בפ'

(18) פרשתנו טו, יח.

(19) תהלים קכח, ב.

(20) נצבים ל, ד.

(21) עקב יא, יד. וראה אוה"ת שם ס"ז. וש"נ.

(22) תהלים קד, טו.

(23) ברכות לה, א.

(24) ראה זח"ג לט, א. קעז, ב.

(25) ראה טבול יום פ"ב מ"ה. שבת ה, ב.

(26) שער הק"ש פנ"ג ואילך [וראה בהנסמן בסוף האמ"ב שם — הוצאת קה"ת תשמ"ה — קמח, ד].

ראשונה דק"ש, הנה ב' זו לא נזכר הפסוק ואספת דגנך תירושך ויצהרך (שנעשה מצד הענין דאם יהי נדחך גו') כמו ב' שני' דק"ש, לפי שמצד האהבה דבכל מאדך, שהו"ע עושין רצונו של מקום, כנ"ל²⁷ בשם המגיד שהו"ע המשכת רצה"ע שלמעלה מהשתלשלות, הנה מצד המשכת בחי' זו אין צריך להיות העבודה דואספת, כי אם כמ"ש²⁸ וברך גו' דגנך תירושך ויצהרך, שלא יהי בהם בחי' פיזור הנפש ברצונות זרות כו', שענין זה שייך בהשתלשלות דוקא, אבל מצד האהבה דבכל מאדך שממשיכים הרצון שלמעלה מהשתלשלות, אין שייך ענין זה. וזהו אמיתית ענין הברית דתורה, דתורה ענינה המשכה מלמעלה למטה, היינו המשכת האור עליון כמו שהוא (שלא לפי ערך הנבראים), והוא האור שלמעלה מהשתלשלות, דתפלה היא העלאה מלמטה למעלה, ואספת דגנך גו', אבל התורה היא המשכה מלמעלה למטה, המשכת האור שלמעלה מהשתלשלות, והוא ע"י הקדמת העבודה דרעו"ד, בחי' בכל מאדך, שאז נמשך ע"י התורה האור שלמעלה מהשתלשלות, וזהו אמיתית ענין הברית דתורה, שהתורה הוא המחבר ומייחד נש"י בהבחי' שלמעלה מהשתלשלות.

(ה) **ושרש** ההפרש בין ב' בחי' אלו, הנה ידוע שבענין כר"ב ישנם ב' אופנים. אופן א' הוא כמו שכרת אברהם אבינו עם אבימלך ע"י שבע כבשות²⁹, ששניהם נשתתפו בהכבשות, שלכל אחד מהם הי' חלק בזה, ועי"ז הם מתייחדים. ואופן הב' הוא, שלוקחים דבר א' שלם וחותכים לשנים והכורתיים את הברית עוברים בין הבתרים³⁰. והנה, כאשר חותכים דבר א' לשנים הרי זה לכאורה היפך השלימות ופירוד כו', אך באמת הנה זהו אמיתית היחוד, היינו שכל אחד לעצמו הוא רק חצי דבר, ואינו שום מציאות מבלעדי השני. ועד"ז יובן גם למעלה, שבחי' הברית דתורה בהעבודה דואספת דגנך גו', הנה אף שנעשה עי"ז המשכת האור, מ"מ הרי הוא מציאות לעצמו. אמנם התורה שאחרי הקדמת העבודה דרעו"ד ותשובה, דתשובה הוא ג"כ ברית, כמ"ש³¹ לעברך בברית ה"א, הרי זה באופן נעלה יותר, שאינו שום מציאות לעצמו כו', ועי"ז הוא המשכת האור שלמעלה מהשתלשלות. ובזה יובן ג"כ בענין הכר"ב דר"ה, כמ"ש³² אתם נצבים היום גו' לעברך בברית, דלכאורה אינו מובן, הרי גם בכל השנה יש כר"ב דאוא"ס ונש"י, ומהו"ע הכר"ב דר"ה. אך הענין הוא, שהכר"ב דכל השנה היא ע"ד הכר"ב דשבע כבשות, אמנם בר"ה הוא העבודה דתשובה, שאינו שום מציאות לעצמו כו', והוא היחוד באוא"ס עצמו בעל הרצון.

(ו) **ובזה** יובן ג"כ מה שפירש"י ע"פ והי' עקב תשמעון, אם המצוות קלות שהאדם דש בעקביו תשמעון. וענין זה הוא כמ"ש בזהר³³ ע"פ³⁴ למה אירא בימי

(27) ד"ה והי' עקב פ"ג (לעיל ס"ע שכו ואילך).

(28) עקב ז, יג.

(29) וירא כא, כז ואילך.

(30) ראה לקו"ת נצבים מד, ב. אוה"ת שם ס"ו.

(31) נצבים כט, יא.

(32) שם, ט.

(33) ח"א קצח, א ואילך.

(34) תהלים מט, ו.

רע עון עקבי יסובני, שהו"ע העבירות קלות שהאדם דש בעקביו. דהנה, ביעקב כתיב³⁵ וידו אוחזת בעקב עשו, דיעקב פירושו יו"ד עקב³⁶, שהוא מאיר בכל המדריגות עד בחי' העקביים, והו"ע הזהירות בכל הענינים, גם בקלות שבקלות, שזהו יו"ד עקב. ושרש ההמשכה דיעקב יו"ד עקב, שתהי' בו הזהירות גם בקלות שבקלות, הוא כמ"ש³⁷ הקל קול יעקב, קלא קדמאה חסר וקלא בתראה מלא, קלא בתראה מלא הוא התורה, וקלא קדמאה חסר הוא קלא דלא אשתמע, והו"ע העבודה דרעו"ד. וכאשר הקל קול, קלא קדמאה וקלא בתראה, והוא התורה שאחרי העבודה דרעו"ד, אזי ישנו הענין דיעקב, יו"ד עקב, שהו"ע הזהירות גם בקלות שבקלות. והיינו שכאשר עבודתו היא ע"פ טעם ודעת, אזי יש חילוק בין קלות שבקלות וחמורות שבחמורות, אבל כאשר יש בו ההמשכה דתורה אחרי הקדמת העבודה דרעו"ד שלמעלה מטו"ד, אזי אין חילוק כלל בין קלות וחמורות, וזהו הקל קול יעקב, וכאשר הקל קול יעקב אזי אין הידים ידי עשו שולטות³⁸. וז"ש למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני, לפי שחסר בחי' יעקב יו"ד עקב, וידו אוחזת כו'. וזהו מה שפירש"י ע"פ והי' עקב תשמעון, אם המצוות קלות שהאדם דש בעקביו, לפי שפסוק זה מבאר ענין ההמשכה שלמעלה מהשתלשלות, שהוא ע"י התורה שאחרי הקדמת העבודה דרעו"ד, ולכן פירש"י שצ"ל הזהירות גם במצוות קלות, שזהו הוראה שעבודתו היא למעלה מטו"ד שלכן נזהר בקלות כמו בחמורות. וכיון שעבודתו היא למעלה מטו"ד, אזי ושמר ה"א לך את הברית ואת החסד ואת השבועה, שיומשך האור שלמעלה מהשתלשלות.

(ז) **והנה**³⁹ ב' אופנים אלו בעבודה, העבודה דהקל קול, תפלה ותורה, הוא העבודה שדרך מלמטלמ"ע ודרך מלמעלמ"ט, וכמבואר בארוכה בכ"מ. ולהיות דבקדושה הוא התכללות והתאחדות, הרי גם בעבודת התפלה עצמה⁴⁰ ישנם ב' אופנים אלו, עבודת הלילה ועבודת היום. וי"ל שעד"ז הוא ג"כ החילוק דהעבודה דבכל לבבך ובכל נפשך והעבודה דבכל מאדך⁴¹, וגם בהעבודה דבכל מאדך ישנם ב' אופנים אלו, דבכל מאדך יש בחי' רצון ובחי' תענוג. וכן בתורה עצמה⁴² ישנם ב' האופנים, והם תושב"כ ותושבע"פ, כמבואר במ"א. וע"י ב' אופנים אלו בעבודתינו בזמן משך הגלות, יהיו לע"ל ב' האופנים דשהם וישפה. כי עכשיו בזמן הגלות הוא בהעלם, דבין העלי' שנעשה בהעולם ובין המשכת האור שבעולם הוא בהעלם, ולע"ל יתגלה זה שפעלו בהעבודה בזמן הגלות, ושמתי כדכד שהם וישפה, ולהוי כדין וכדין.

(35) תולדות כה, כו.

(36) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. עץ חיים שער ג (שער סדר האצילות). פ"ב.

(37) תולדות כז, כב. וראה זח"א נ, ב. אוה"ת תולדות רסד, א. שם כרך ה תתצד, ב.

(38) ב"ר פס"ה, כ.

(39) מכאן עד סוף המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(40) ראה לקו"ת דברים כח, ג (הערה בקונטרס הנ"ל שבהערה 12).

(41) ראה לקו"ת שם יב, ג. צה, ד. — ע"פ המבואר בפנים י"ל, כפשוטו לשון הש"ס (ב"ב עה, א), דחד

אמר שהם וח"א ישפה קאי על הכתוב ושמתי כדכד. ראה שם בפירש"י ותוס' ועוד (הערה בקונטרס הנ"ל הערה 12).

בס"ד. יום ב' דחג השבועות, ה'תשל"ג

(הנחה בלתי מוגה)

ועשית¹ חג שבועות להוי' אלקיך מסת נדבת ירך גו' כאשר יברכך הוי' אלקיך². וצריך להבין מ"ש ועשית חג שבועות (תחלה ועשית ואח"כ חג שבועות), דבכל מקום נאמר תחלה ענין העיקרי ואח"כ ענין העשי', וכמו בסוכות שנאמר³ חג הסוכות תעשה לך, תחלה חג הסוכות ואח"כ תעשה לך, ולמה אומר כאן ועשית חג שבועות. ומזה שמקדים ועשית לפני חג שבועות, מוכח, שבחג שבועות ועשית הו"ע עיקרי, וצריך להבין טעם הדבר. וביותר אינו מובן, דלכאורה אדרבה, חג שבועות אין בו עשי' כלל⁴, שזהו החילוק שבין שבועות לפסח וסוכות, שבחגה"פ ישנו ענין העשי' בביעור חמץ ואכילת מצה, וכן בחגה"ס ישנו ענין העשי' דסוכה וד' מינים, משא"כ בחג השבועות אין בו עשי' כלל, שלכן נקרא בשם עצרת, לפי שאין בו עשי' מיוחדת, אלא רק עצרת מעשיית מלאכה⁵. ולפי זה תגדל הקושיא, שדוקא בחג השבועות מתחיל הכתוב ועשית. ואע"פ שמ"ש ועשית קאי גם על מסת נדבת ירך, שבזה שייך לשון עשי', הרי בפשטות קאי ועשית על חג שבועות, שמזה מובן שבחג השבועות ישנו ענין העשי', ועד שהעשי' הוא ענין עיקרי בו כנ"ל. וגם צריך להבין מ"ש ועשית חג שבועות להוי' אלקיך, שע"י עשיית חג שבועות נעשה הענין דהוי' אלקיך⁶. וממשיך בכתוב מסת נדבת ירך, והיינו, שנתניה זו צריכה להיות שלא ע"ד הרגיל, כפי שדרשו חז"ל⁷ שמביא חובתו מן החולין ואם רצה מערב מן המעשר, והיינו שצריך להתנדב יותר מן המעשר, או כהלשון ויתור⁸. וצריך להבין⁹, הרי דין זה הוא בכל המועדים (כפי שלמדים מחג השבועות על כל המועדים), ולמה נאמר זה בפירוש

(5) ראה ראב"ע אמור כג, לו. קדושת לוי דרוש לשבועות בתחלתו.

(6) חגיגה ת, א.

(7) ראה פנים יפות פ' ראה טז, י בביאור פירוש רש"י שם. דרושים שבהערה הבאה.

(8) ראה רד"ה ועשית חג שבועות באוה"ת פ' ראה ע' תשנ"ד. שם ע' תשס"ד. ד"ה הנ"ל תרנ"ו (סה"מ תרנ"ו ע' שנט), תשי"ט (סה"מ תשי"ט ע' רד).

(1) מאמר זה הוא המשך למאמר שלפניו — ד"ה בשעה שהקדימו דערב חג השבועות (לעיל ע' 266 ואילך).

(2) פ' ראה טז, י.

(3) שם, יג.

(4) ראה רד"ה ועשית חג שבועות תרע"ו (סה"מ תרע"ו ע' צו). תש"ה (סה"מ תש"ה ע' 182).

גבי חג השבועות דוקא. וגם צריך להבין מ"ש מסת נדבת ידך, הרי ענין הנדבה תלוי בלב, שלכן לשון הרגיל הוא נדיב לב, ולמה אומר נדבת ידך, ולא נדבת לבך.

(ב) **ויובן** בהקדם כללות הענין דמתן תורה, שזהו ענינו של חג השבועות, כהנוסח שקבעו אנשי כנה"ג בתפלות וברכות דחג השבועות, שהוא זמן מתן תורתנו. ואע"פ שרבינו הזקן מבאר בשלחנו¹⁰ שהכתוב לא תלה חג זה ביום מ"ת, ולא בכמה ימים לחודש, רק בחמשים לעומר (שלכן בזמן שהיו מקדשין החדשים ע"פ הראי' הי' אפשר שתהי' הקביעות דחג השבועות גם ביום אחר, פעמים בה' פעמים בו' פעמים בז'י¹¹), אלא שלפי חשבון המסור בידינו עכשיו לעולם יהי' יום החמשים לעומר בששה בסיון שהוא יום מ"ת, הרי מובן שזה גופא שהקביעות דחג השבועות עכשיו היא לעולם בו' בסיון, יום מ"ת, אינו בדרך מקרה ח"ו, אלא לפי שחג השבועות שייך לענין דמ"ת¹² (ועד שלדעת כמה תנאים, היתה הקביעות דשבועות לעולם בו' בסיון, גם בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי'¹³). ומזה מובן שעבודת האדם שצריכה להיות בחג השבועות, המבוארת בכתוב ועשית חג שבועות גו', היא הכנה וכו' לענין דמ"ת. ועפ"ז מובן גם שכל הדיוקים שבפסוק זה הם פרטי עבודת האדם בהכנה למ"ת, שכל פרטים אלו הם בהתאם לענין דמ"ת. וכמו מ"ש ועשית חג שבועות להוי' אלקיך, שהוא בהתאם למה שנאמר בהתחלת עשה"ד אנכי הוי' אלקיך¹⁴.

אך צריך להבין¹⁵ מ"ש בתחלת מתן תורה וידבר אלקים גו'¹⁶, לא שם הוי' שהוא שם המיוחד כו'¹⁷, אלא שם אלקים דוקא. דהנה, שם אלקים הוא מגן ונרתק על שם הוי', כמ"ש¹⁸ כי שמש ומגן הוי' אלקים,

(14) יתרו כ, ב.
(15) ראה ד"ה וידבר אלקים עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' תמח ואילך), תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' קכז ואילך).
(16) יתרו שם, א.

(17) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ו ה"ב. מורה נבוכים ח"א פס"א ואילך.
(18) תהלים פד, יב. וראה תניא שעהיוה"א פ"ד ואילך. אוה"ת תהלים (יהל אור) עה"פ.

(9) ראה לקו"ת במדבר טז, ד. רד"ה ועשית חג שבועות תרנ"ו (סה"מ תרנ"ו ע' שנ), תרע"ג (המשך תער"ב ח"א ע' רמה [ח"ב ע' שלג]). רד"ה הנ"ל תשי"ט (סה"מ שם).

(10) או"ח סימן תצד ס"א.
(11) ר"ה ו, ב.
(12) ראה גם לקו"ש חכ"ב ע' 146. ועוד.
(13) ראה ר"ה שם. ביאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ להרס"ג ל"ת קנז-קס.

ועד שאלקים בגימטריא הטבע¹⁹, וכדאיתא בשו"ע²⁰ דאלקים פירושו בעל היכולת ובעל הכחות כולם, שענין זה (כח ויכולת) ישנו גם בנבראים, וכמ"ש²¹ ואת אילי הארץ לקח (שמפסוק זה מוכח שאלקים הוא מלשון כח), ולכן גם הדיין למטה נקרא בשם אלקים²², ועאכו"כ שהמלאכים נקראים בשם אלקים, וכמ"ש אלקי האלקים²³. אמנם, בתורה נאמר ואהי' אצלו גוי' שעשועים²⁴, נעלמה מעין כל חי²⁵, לא ידע אנוש ערכה²⁶. וכיון שעד מ"ת היתה הגזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים²⁷, הרי מובן שבתורה כפי שהיתה לפני מ"ת לא היתה הבחי' שאינה שייכת לנבראים. וכיון שבשעת מ"ת ניתנה התורה משרשה הראשון כפי שהיא בבחי' נעלמה מעין כל חי, אינו מובן, למה נאמר על זה וידבר אלקים דוקא. וביותר אינו מובן ע"פ המבואר שהמדבר (שעליו נאמר וידבר גוי' את כל הדברים האלה) הוא למעלה במדריגה מהדברים שמדבר, וכדוגמת אדם המדבר שהוא למעלה מהדיבור שמדבר, ועד שהדיבור אינו תופס מקום כלל לגבי האדם המדבר (כמבואר בארוכה בתניא פ"כ), ואעפ"כ נאמר וידבר אלקים דוקא.

ועד"ז מצינו גם בנוגע לענין השכר על תורה ומצות. ובהקדים, שאע"פ שהיעודים בנוגע לשכר על תומ"צ הם יעודים גשמיים²⁸, הרי מבואר ברמב"ם²⁹ שעיקר השכר יהי' לעוה"ב, דכל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל העוה"ב עין לא ראתה אלקים זולתך³⁰. וגם כאן נזכר שם אלקים דוקא. ועד"ז בנוגע לכללות הברכות שנתברכו ישראל, ששרשם ברכות יצחק ליעקב [שהם ברכות הכי נעלות, שלכן באו מיצחק דוקא, בחי' גבורות, שהו"ע תגבורת הברכות³¹], שגם בזה נאמר³² ויתן לך האלקים גוי', שם אלקים דוקא. והרי גם ברכות אלו שייכות למ"ת, כמרז"ל³³ עה"פ ויתן לך האלקים גוי', שהם פרטי הענינים שבתורה,

-
(19) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב.	(25) איוב כח, כא. וראה קו"א שם.
ראשית חכמה שער האהבה פ"ו (ד"ה והמרגיל	(26) שם, יג.
(קכא, ב)). של"ה פט, א. קפט, א. שח, ב.	(27) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.
תניא שעהיוה"א רפ"ו. ועוד.	(28) בחוקותי כו, ד. וראה רמב"ן עה"פ.
(20) או"ח סימן ה.	כתר שם טוב סר"ז. סרנ"ד.
(21) יחזקאל יז, יג.	(29) הל' תשובה פ"ח.
(22) ראה משפטים כב, ז"ח ומפרשי	(30) ישעי' סד, ג.
המקרא. סנהדרין ג, ב. נו, ב.	(31) סידור (עם דא"ח) שער התקיעות
(23) תהלים קלו, ב. הובא בתניא אגה"ת	רמז, ב [שסא, ג ואילך].
פ"ד (צד, א).	(32) תולדות כז, כח.
(24) משלי ח, ל. וראה תניא קונטרס	(33) ב"ר פס"ו, ג.
אחרון ד"ה דוד זמירות קרית להו (קסא, א).	

מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה ורוב דגן ותירוש תלמוד ואגדה, ועז"נ ויתן לך האלקים, בדוגמת מש"נ במ"ת וידבר אלקים.

וצריך להבין³⁴ מהו ענין הברכה ויתן לך האלקים מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה וכו', הרי כל התורה נתן הקב"ה לישראל בשעת מ"ת, ומה ניתוסף בברכת ויתן לך. אך הענין הוא³⁵, שויתן לך גו' מטל השמים גו' קאי על אינון דדחקין מילין דחוכמתא³⁶, שהו"ע העיון בתורה, עמלים בתורה³⁷, שזהו החידוש לגבי מ"ת, כי ענין העיון בתורה כו' הוא למעלה מבחי' התורה שניתנה במ"ת. וע"ד שאמרו רז"ל³⁸ שפלפולא דאורייתא ניתנה רק למשה, אלא שמשה נהג בה טוב עין ונתנה לכל ישראל. ולכן נאמר על זה ויתן לך האלקים, כי האלקים הוא בחי' העלם העצמי, וענין העיון בתורה נמשך מבחי' העלם העצמי ומגיע בהעלם העצמי.

אמנם אף ששם אלקים שנוכר כאן קאי על העלם העצמי, הרי הכוונה בזה היא גם לשם אלקים כפשוטו, אלקים בגימטריא הטבע, ועד שגם על דיינים וענינים טבעיים שלמטה משתמשים בשם אלקים, וכמובן גם ממארז"ל³⁹ (בנוגע לוידבר אלקים דמ"ת) מפי הגבורה שמענום, שזוהי בחי' גבורה כפי שנתפסת בשמיעת אוזן הגשמי.

(ג) **והנה** ב' קצוות הנ"ל בשם אלקים מצינו גם בהכנה למ"ת מצד בנ"י, שהקדימו נעשה לנשמע⁴⁰, שעז"נ⁴¹ תומת ישרים תנחם, והיינו, שבגלל זה זכו למ"ת, שהדיוק בזה הוא נעשה ונשמע, לא נקיים מה שנשמע, אלא נעשה דוקא, והרי עשי' היא דרגא הכי תחתונה שבכחות האדם, כמבואר בתניא⁴² עה"פ⁴³ כולם בחכמה עשית. והיינו, דעם היות שהקדמת נעשה לנשמע מורה על ביטול הכי נעלה, ביטול לבעל הרצון⁴⁴, שמתבטל ממציאיותו לגמרי ומתאחד עם בחי' בעל הרצון שבטל אליו, שהוא למעלה מבחי' רצון, ועאכו"כ למעלה מהכחות הפנימיים (שהרצון

(40) משפטים כד, ז. שבת פח, א.

(41) משלי יא, ג. שבת שם, ריש ע"ב.

(42) שעהיוה"א פ"ט.

(43) תהלים קד, כד.

(44) רד"ה בשעה שהקדימו באוה"ת שבועות ע' קלח. רד"ה הנ"ל תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 147). ד"ה בשעה שהקדימו הנ"ל הערה 1.

(34) בהבא לקמן — ראה ד"ה ויתן לך תרס"ו (המשך תרס"ו ע' פה [קיג] ואילך).

(35) המשך תרס"ו שם.

(36) זהר ח"א קל, ב.

(37) ראה תו"כ ופרש"י ר"פ בחוקותי. וראה לקו"ש חי"ז ע' 313 ואילך. ובכ"מ.

(38) נדרים לח, א.

(39) מכות כד, רע"א.

הוא למעלה מהם), מ"מ, נאמר כאן הלשון נעשה דוקא, שמורה על דרגא הכי תחתונה. ועד"ז גם בנוגע לתוכן כללות התורה והתוכן דעשה"ד במיוחד, שרוב הציוויים דעשה"ד הם דברים פשוטים (כלשון רבינו הזקן בלקו"ת⁴⁵), ואעפ"כ, שייכים דברים פשוטים אלו לוירד הוי' על הר סיני⁴⁶, שהוא גילוי עצום שלא הי' לעולמים, שעד מ"ת היתה הגזירה דעליונים לא ירדו לתחתונים כו'⁴⁷, ובשעת מ"ת ירד הוי' על הר סיני, שלכן הי' אז הרעש דקולות ולפידים וכו', ומ"מ, בעת גילוי עצום זה נאמרו דברים פשוטים דוקא. וכן הוא גם בנוגע לקולות שהיו במ"ת, דאף שקולות אלו היו גילויים נעלים ביותר, ועד שבהם נכללים גם הגילויים הכי ראשונים כו', שלכן פעלו שינוי הסדר בכחות האדם, שהיו רואין את הנשמע ושומעין את הנראה⁴⁸, אעפ"כ, מזה גופא מוכח שהקולות ולפידים היו גם בגשמיות, שזהו הפירוש דרואין את הנשמע ושומעין את הנראה, שראו בעין הגשמי את הקולות ושמעו באוזן הגשמי את הלפידים.

(ד) **והענין** הוא⁴⁹, דהנה החידוש דמ"ת הוא שאז נעשה שינוי בגשמיות העולם. דהנה, אע"פ שאלפיים שנה קדמה תורה לעולם⁴⁹, והיתה גם בעולם למטה, כדאיתא בפרקי דר"א⁵⁰ שאדם הראשון הי' לומד תורה, וכמו"כ הצדיקים שלאחריו, ואמרו רז"ל⁵¹ שקיים אברהם אבינו כל התורה עד שלא ניתנה, ומעולם לא פסקה ישיבה מאבותינו אפילו במצרים, ומכ"ש אצל האבות, וכמאמר⁵² אברהם זקן ויושב בישיבה יצחק זקן ויושב בישיבה יעקב זקן ויושב בישיבה, וכתוב⁵³ ואת יהודה שלח לפניו גר' להורות לפניו גשנה, לייסד בית מדרש ובית הוראה⁵⁴, ולא רק שהי' אז לימוד התורה, אלא שהי' אז גם קיום התורה בעשי' בפועל, וכמו שאמרו שאברהם אבינו קיים כל התורה, ואפילו עירוב תבשילין⁵⁵, אבל אעפ"כ, לא הי' אז עדיין הענין דמ"ת, והיינו, שהתורה שקיימו לא פעלה שינוי בהגשמי, לפי שהיתה אז הגזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים, ולכן, מעשה האבות, כמו ואל הבקר רץ אברהם⁵⁶,

(45) במדבר יג, ג. טו, סע"ג.

(46) יתרו יט, כ.

(47) מכילתא יתרו כ, טו. וראה ד"ה וידבר

אלקים שבהערה 15 (סה"מ עטר"ת ע' תמט,

תרפ"ח ס"ע קכח).

(48) בהבא לקמן — ראה ס' הערכים

חב"ד ערך אבות ס"ד. וש"נ.

(49) מדרש תהלים צ, ד. ועוד.

(50) פרק ח.

(51) יומא כח, ב.

(52) ויגש מו, כח.

(53) ראה תנחומא (באבער) ויגש יב. יל"ש

ויגש רמז קנב. פרש"י עה"פ.

(54) וירא יח, ז.

חפירת בארות דיצחק⁵⁵ והמקלות דיעקב⁵⁶, אף שהיו ענינים נעלים, לא פעלו שינוי בהגשמי, והיינו שהדבר הגשמי שבו עשו את המצוה לא נעשה ענין של קדושה לאחרי עשיית המצוה, מצד הגזירה דתחתונים לא יעלו למעלה. ודוקא לאחר מ"ת, שנתבטלה הגזירה, וניתן הכח שתחתונים יעלו לעליונים, הנה הדבר הגשמי התחתון שבו מתקיימת המצוה, נעשה תשמישי קדושה או דבר שבקדושה גם לאחרי עשיית המצוה, שזהו"ע תחתונים יעלו למעלה.

(ה) **ועפ"ז** יובן גם מה שבשעת מ"ת נאמרו דברים פשוטים דוקא, כי כל החידוש דמ"ת הוא שמשעת מ"ת ואילך הנה תורה לא בשמים היא⁵⁷, אלא ירדה למטה דוקא, בכדי להשלים הכוונה לעשות לו ית' דירה בתחתונים דוקא⁵⁸. וכמו שבדירת האדם כתיב⁵⁹ כתפארת אדם לשבת בית, שהדירה מוסיפה תפארת באדם שדר בה, עד"ז הוא בענין הדירה לו ית', שע"י שישראל עושים דירה לו ית', ניתוסף כביכול גם למעלה, כי בזה משלימים את רצונו שלמעשה ידיך תכסוף⁶⁰, וכמאמר⁶¹ נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, שע"י שנעשה רצוני נעשה נח"ר לפני.

וזהו גם מה שההכנה למ"ת היתה הקדמת נעשה לנשמע, כי ההכנה צריכה להיות מעין ההמשכה. ואף שמ"ת הי' בדרך אתעדל"ע, מ"מ, הרי במדה שאדם מודד כו'⁶². אלא שהכוונה כאן היא לא לענין המדידה ח"ו, אלא רק לזה שההכנה למ"ת היא שייכת ומעין האתעדל"ע. ולכן, כיון שהחידוש שבהמשכה דמ"ת הוא שהתחתונים יעלו למעלה, לכן גם בהכנה דמ"ת נוגע הענין דנעשה דוקא, והיינו, שהענין דהקדמת נעשה לנשמע, שהוא הביטול לבעל הרצון ועד שנעשה חד עם בעל הרצון כנ"ל, הנה ענין זה יהי' גם בכח העשי' שלו, ואדרבה, העיקר מה שנוגע כאן הוא כח העשי', שגם כח העשי', שהוא דרגא הכי תחתונה, יהי' בביטול ויתאחד עם בעל הרצון — תחתונים יעלו למעלה.

וזהו גם מ"ש וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, דאף שהתורה היא נעלמה מעין כל חי, בחי' שעשועים עצמיים וכו', מ"מ נאמר

(55) תולדות כו, יח ואילך. וראה תו"א	(59) ישעי' מד, יג.
תולדות יז, ג. ובכ"מ.	(60) איוב יד, טו. וראה עבודת הקודש
(56) ויצא ל, לז ואילך. וזה ח"א קסא, א.	חלק העבודה פ"א ואילך. של"ה שער הגדול
(57) נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב.	(כט, ב ואילך).
(58) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר	(61) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.
ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.	(62) מגילה יב, ב. סוטה ת, ב. ועוד.

כאן שם אלקים דוקא, שבחי' אלקים שמורה על העלם העצמי נמשך גם באלקים כפשוטו כו'. וענין זה הוא באופן ד"לאמר"⁶³, שבכל דור ודור כאשר איש ישראל קורא ושונה, ה"ה פועל את הענין דוידבר אלקים, שהקב"ה קורא ושונה כנגדו⁶⁴, ובאותו אופן כמו שהי' בשעת מ"ת, שלכן מה להלן באימה כו' אף כאן כו'⁶⁵. וזהו גם מ"ש אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, שבחי' אנכי, דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ⁶⁶, נעשה אלקיך, כחך וחיותך של איש הישראלי כפי שנמצא למטה, ועד גם לזה שיש לו שייכות לארץ מצרים, ערות הארץ⁶⁷, וצריך להוציא אותו משם, הנה גם הכח והחיות שלו הוא אנכי. וזהו גם מה שבעשה"ד נאמרו דברים פשוטים, ועד לדברים כאלו שאלמלא לא ניתנה תורה ח"ו היו למדים כו'⁶⁸, ועד שנאמרו אז גם ענינים של ז' מצות בני נח שכללות ענינם הוא רק מה שנוגע לישוב העולם, לשבת יצרה⁶⁹, דלכאורה, למה הוצרך על זה הרעש דמ"ת, אך הענין הוא כנ"ל, שהחידוש דמ"ת הוא המשכת בחי' אנכי גם בענינים הפשוטים.

וזהו ועשית חג שבועות, שההכנה שצריכה להיות למ"ת היא לכל לראש למסור (איבערגעבן) את כח העשי' שלו, כח הכי תחתון, ולעשות ממנו בחי' חג שבועות. ועז"נ ועשית חג שבועות להוי' אלקיך, שע"י ועשית חג שבועות נעשה הוי' אלקיך, שהוי' הוא כחך וחיותך. וממשיך מסת נדבת ירך, שמסירת כח העשי' שלו היא באופן של ויתור, היינו, לא רק נתינת צדקה סתם, אלא בויתור. ואע"פ שגם כשנותן לצדקה רק פרוטה אחת ה"ה נותן בזה את חיי נפשו, והרי צדקה נקראת בשם מצוה סתם, להיותה כללות כל המצוות⁷⁰, ובדוגמת יד ימין שהכח שבה הוא כללות כל הכחות, עד"ז הוא בצדקה (שצדקה נותנים ביד ימין) שהיא כללות כל המצוות, מ"מ, בנוגע להכנה למ"ת לא מספיק נתינת צדקה סתם, אלא צ"ל נתינה באופן של ויתור דוקא. ומדייק מסת נדבת ירך, ולא נדבת לבך, דכיון שההכנה למ"ת צ"ל בענין דנעשה, למסור את כח העשי' שלו, לכן צ"ל הויתור (לא רק מצד הלב, אלא גם) מצד היד עצמה, שגם היד הגשמית עצמה אינה מציאות לעצמה, אלא כל מציאותה אינה אלא היותה יד המחלקת צדקה, שאז הנה גם מצד היד תהי' הנתינה ללא

(63) ראה תו"א יתרו סז, א ואילך. ד (בסופו).

(64) ראה תדבא"ר רפי"ח. (68) עירובין ק, ב.

(65) ברכות כב, א. תו"א שם. ועוד. (69) ישעי' מה, יח.

(66) ראה לקו"ת פינחס פ, ב. (70) ראה תניא פל"ז. אגה"ק ס"ג. ס"ד.

(67) מקץ מב, ט. שם, יב. קהלת רבה פ"א, ס"י.

מדידות והגבלות כלל. וע"ד המובא על האריז"ל⁷¹ (וכן על עוד צדיקים), שהי' מכניס ידו לכיסו וכמה מעות שהי' מוציא הי' נותנם לצדקה, ועד"ז בנוגע לכל המצוות.

וזהו גם ויתן לך האלקים מטל השמים כו', שקאי על מאן דדחקין במילין דחוכמתא (כנ"ל), שזהו באופן דמלמטלמ"ע, בחי' פלפולא דאורייתא. וע"ד מה שהוסיף משה יום אחד מדעתו⁷². ועד"ז גם בנוגע לכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש⁷³, שהוא בדרך מלמטלמ"ע, דאף שהכל ניתן למשה מסיני, הרי זה נמשך דוקא עי"ז שמתייגע בתורה, ועד שהחידוש נקרא על שמו⁷⁴. ועי"ז נמשך לו ויתן לך האלקים, ויתן ויחזור ויתן⁷⁵, בדוגמת הלימוד שלו שהוא ג"כ באופן דילמוד ויחזור וילמוד. ועד שנמשך לו גם בחי' העלם העצמי, עין לא ראתה אלקים זולתך, ובאופן שנמשך תחלה בטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה כו', ואח"כ נמשך גם בטל השמים ומשמני הארץ כפשוטם בגשמיות, ועד שיקויים מ"ש הרמב"ם⁷⁶ שכל המעדנים מצויים כעפר, וישראל יעסקו בתורה להשיג דעת בוראם, שנאמר⁷⁷ כי מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים.

(74) ראה ע"ז יט, א. (75) פרש"י תולדות כז, כח. (76) סוף הל' מלכים. (77) ישעי' יא, ט. רמב"ם שם.	(71) ראה טעמי המצוות להרח"ו פ' ראה. נגיד ומצוה בכוונת ויברך דוד בסופה. (72) שבת פז, רע"א. (73) ראה שמו"ר רפמ"ז. ויק"ר רפכ"ב. לקו"ש חי"ט ע' 252. וש"נ.
---	--